

Marttaliiton 120-vuotisjuhlat

27.4.2019

Puheenjohtaja Eva Biaudet, Naisjärjestöjen Keskusliitto

Hyvät ystävät, kära vänner,

Olemme kokoontuneet tänään juhlimaan yhdessä ainutlaatuista ja jo varsin kypsään ikään ehtinyttä järjestöä. Tuhannesti onnea 120-vuotiaat Martat! On upeaa seistä tänään juuri tässä, mihin järjestön pitkä ja vaikuttava tie on meidät kuljettanut.

Marttojen syntymä ajoittuu vuoteen 1899. Suomalaisen naisasialiikkeen pioneerit ja Suomen ensimmäisiin naiskansanedustajiin kuuluneet Lucina Hagman ja Alli Nissinen perustivat tuolloin Sivistystä kodeille -nimisen järjestön, joka sai pian uudeksi nimekseen Martat. Sen tärkeimpiin tavoitteisiin kuului kotien aineellisen ja henkisen hyvinvoinnin parantaminen. Varhaiset martat olivat myös aikansa tasa-arvoradikaaleja, sillä he vaativat naisille muun muassa äänioikeutta ja oikeutta koulutukseen.

Tänä päivänä, 120 vuotta myöhemmin, järjestön voi sanoa olevan vähintäänkin voimissaan. Marttoihin kuuluu reilusti yli 50 000 jäsentä, ja työtä tehdään myös kansainvälisesti. Lukuisat marttayhdistykset eri puolilla Suomea jakavat samat tavoitteet ja perusarvot. Samalla ne ovat kuitenkin moninaisia ja toivottavat kaikki yksilöllisiin ominaisuuksiin, taustaan tai sukupuoleen katsomatta tervetulleiksi marttailemaan. Hyvä arki kuuluu kaikille, ja yhdenvertaisuus on martoille keskeinen toimintaa ohjaava arvo.

Jäsenistön moninaisuus kuvastaa myös marttailun vetovoimaa. Martat onkin malliesimerkki järjestöstä, joka onnistuneesti päivittää ja modernisoi itseään yhteiskunnallisen kehityksen mukana. Samalla se pitää kuitenkin vankasti kiinni siitä, mikä on kuulunut marttaperinteeseen alusta alkaen: kotien ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen, yhdessä tekeminen ja oppiminen sekä vahvan ja itsenäisen naisen malli.

Näiden ja monien muiden seikkojen vuoksi olen suuresti iloinen saadessani toimia marttojen juhluvuoden suojelijana ja liiton pitkäaikaisena jäsenenä.

Hyvät juhlavieraat,

Marttoihin on kuulunut alusta alkaen vahvasti käytännöllisten taitojen opettaminen ja oppiminen yhdessä tuumin. Marttojen ensimmäiset emissaarit eli kotitalousneuvojat alkoivat kulkea kylästä kylään ja talosta taloon järjestön perustamisen aikaan 1890-luvulla. He jakoivat kansantajuisia vinkkejä esimerkiksi kasvinviljelystä, taloudenpidosta ja lastenhoidosta. Neuvojen käynneistä tulikin nopeasti suosittuja ja odotettuja monissa kodeissa.

Muun marttatoiminnan tavoin myös neuvontaperinne on päivittynyt ja saanut uusia muotoja ajan saatossa. Nykyään kuka tahansa voi saada arkeensa vinkkejä myös teknologian ja tekoälyn avulla, esimerkiksi Kysy Martalta -chätin kautta, tai marttojen kotitalousneuvontapuhelimesta. Uskon, että yhteiskunnallamme olisi opittavaa myös marttojen alkuaikojen neuvontaperinteestä: kenties nykyajan kiertävät neuvojat voisivat kulkea kodista kotiin ja kannustaa esimerkiksi uussuomalaisia, työmarkkinoiden ulkopuolella olevia naisia ja perheitä mukaan järjestötoimintaan. Mikä olisikaan parempi tapa edistää ihmisten kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan?

Samoin neuvojen käynnit varmasti ilahduttaisivat yksinäisiä vanhuksia, joista suurin osa on naisia. Neuvojat voisivat tukea vanhuksia myös sellaisten palvelujen ja avun löytämisessä, jotka muuten jäisivät pimentoon.

Hyvät kuulijat,

Neuvonnan ja erilaisten taitojen jakamisen ohella vähintään yhtä merkittävä osa marttojen historiaa ja arvoja on ollut sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen. Martat edistivät jo varhain esimerkiksi naisten mahdollisuuksia ansaita omaa rahaa. Lucina Hagman esimerkiksi teki aktiivista pioneerityötä sen eteen, että avioliitossa olevat naiset voisivat hallita omaisuutta. Myös suomalaiset yhteiskoulut ovat Hagmanin aikaansaannosta.

Kuten te tämän päivän martat, myös marttojen perustajat olivat monessa asiassa aikaansa edellä. Eräässä kirjoituksessaan Lucina Hagman määritteli 1900-luvun taitteen naisasian keskeisen sisällön seuraavasti: "Tarkoituksena on hankkia naiselle kaikki lain ja oikeuden takaama vapaus kehittää kykyjään, hyödyksi hänelle itselleen, nuorelle polvelle ja koko yhteiskunnalle ja siten saattaa hänet osalliseksi kaikesta henkisestä ja ruumiillisesta hyvästä mitä elämä voi tarjota."

Vaikka 2020-luvun alku hämmöittää jo näköpiirissämme, on kyseinen määritelmä edelleen käyttökelpoinen ohjenuora tasa-arvotyössä. Työtä perustavanlaatuisten tasa-arvokysymysten, kuten samapalkkaisuuden tai naisiin kohdistuvan väkivallan parissa näet riittää yhä.

Eduskuntavaaleissa teimme tasa-arvohistoriaa, kun kaikkiaan 94 naista nousi uuteen eduskuntaan. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun naisten määrä eduskunnassa nousi yli 90:n. Tästä meidän kaikkien on syytä olla iloisia ja ylpeitä.

Näiden kaikkien naisten ja myös muiden valittujen kansanedustajien panosta tarvitsemme, kun tavoittelemme Naisjärjestöjen Keskusliiton hallitusohjelmatavoitteiden 2019–2023: "Naiset vapaiksi – tasa-arvo vaatii tekoja" toteutumista. Naisjärjestöjen Keskusliiton vuosikokous hyväksyi tavoitteet yksimielisesti viime marraskuussa, ja myös Martat oli mukana hyväksymässä tavoitteet. Yhteisiin tavoitteisiimme kuuluvat muun muassa ansiosidonnaisen perhevapaan uudistaminen ja pidentäminen 6+6+6 -mallin mukaisesti, naisiin

kohdistuvan väkivallan torjuminen sekä translaki, joka kunnioittaa ihmisoikeuksia. Lisäksi vaadimme, että naiset muodostavat puolet tulevasta hallituksesta.

Kuten Lucina Hagman ja Alli Nissinen aikoinaan Marttoja perustaessaan, myös Naisjärjestöjen Keskusliitto ja sen jäsenjärjestöt luottavat ihmisten keskinäiseen yhteistyöhön vaikuttamisen välineenä. Naisjärjestöjen Keskusliittoon kuuluu eri järjestöjen kautta yhteensä 400 000 jäsentä. Joukossa on voimaa, ja yhdessä voimme saavuttaa haluamamme. Olemme onnistuneet ennenkin. Yksi tuoreimpia esimerkkejä naisjärjestöjen onnistuneesta vaikuttamisesta on helmikuulta, kun eduskunta päätti poistaa alle 18-vuotiaiden oikeuden avioitua poikkeusluvalla.

Haluan muistuttaa, että te martat olette lämpimästi tervetulleita osallistumaan Naisjärjestöjen Keskusliiton toimintaan ja tapahtumiin. Kannustan seuraamaan myös liiton Twitter- ja Facebook-tiliä sekä tilaamaan uutiskirjeemme, jonka avulla ajankohtaisten tasa-arvoasioiden seuraaminen on helppoa ja vaivatonta.

Hyvät juhlavieraat,

Martat tekevät läheistä yhteistyötä paitsi muiden yhteiskunnallisesti vaikuttavien tahojen ja naisjärjestöjen myös suomen- ja ruotsinkielisten sisarjärjestöjensä kanssa. Marttaliiton ja Marthaförbundetin yhteistyö näkyy hienolla tavalla sekä tässä juhlassa että juhluvuoden lehdessä Martan vuosi – Marthas År, jossa on sisältöä sekä suomeksi että ruotsiksi. Vad fint!

Juuri tämänkaltaista ennakkoluulottomasti kieli- ja kulttuurirajat ylittävää yhteistyötä tarvitsemme erityisesti nyt, kun eri ihmisryhmiin kohdistuvasta vihapuheesta on tullut yhteiskunnassamme yhä arkipäiväisempää. Vihapuheeseen ja ennakkoluuloihin törmää yhä useammin niin kadulla kuin internetissäkin.

Uskon vakaasti, että kun ihmiset toivottavat toisensa tervetulleeksi tutustumaan jokapäiväiseen elämäänsä, hälvenevät samalla myös turhat ennakkoluulot ja niistä kumpuavat asenteet.

Vihapuheeseen kytkeytyy valitettavasti usein myös sukupuolittuneita piirteitä. Tämä näkyy esimerkiksi häirintäviesteinä, joita etenkin julkiseen keskusteluun osallistuvat nuoret naiset saavat kohtuuttomasti osakseen. Internetin myötä myös kostopornon kaltaiset äärimmäiset ilmiöt ovat tulleet valitettavalla tavalla osaksi monen tytön ja naisen arkea. Yhdessä meidän tuleekin paitsi kamppailla vihapuhetta vastaan, myös tukea erityisesti nuoria tyttöjä vastaamaan tällaisiin tilanteisiin entistä paremmin. Juuri tällaisen tuen ja tiedon tarjoamisessa järjestöjen rooli ja merkitys on niiden kokoa suurempi. Suuri maailma on läsnä myös pienessä maailmassa, jo varhain elämässä.

Ihmisten yhteen tuomisen ja valistamisen lisäksi järjestöillä on yhteiskunnassamme erityinen ja tarpeellinen rooli siinä, että ne luovat alustan toivolle. Yhdessä voimme löytää uskoa ja voimaa ratkoa myös valtavalta tuntuvia

haasteita, kuten ilmastonmuutos. Yhteiset ongelmat ovat liian suuria ratkottavaksi yksin, mutta yhdessä näemme selkeämmin myös niiden ratkaisut.

Hyvät ystävät, marttaperinne vastaa mitä hienoimmalla tavalla sekä ihmisten yhteen tuomiseen, tiedon jakamiseen että toivon luomiseen. Järjestön pitkät perinteet ja vankat arvot luovat vahvan pohjan myös tulevaisuuden marttatoiminnalle. Uskallan ennustaa, että 120 vuoden päästä järjestö on vähintään yhtä merkittävä yhteiskunnallinen toimija kuin nykyään.

En gång till: Grattis!